

ונקיט השד תרתי כסא דהמרא בידיה, ומוריק מהאי כסא להאי כסא ומחאי להאי, ולא נטפא ניטופתא לארעא.

[השד החזיק בידו שתי כוסות יין, (1) ותוך כדי קפיצה מפרדה לפרדה היה מרוקן כוס אחת לחבירתה, וחוזר ומרוקן מן השניה לראשונה, ואפילו טיפה אחת של יין לא נטפה לארץ].

ואותו היום, יום רוח סערה, שיורדי הים

"יעלו שמיב, ירדו תהומות" (2) באניותיהם, על ידי הרוח, הוה, ואף על פי כן לא נפלה טיפה לארץ.

עד דשמעו בי מלכותא דשדים (3) וקטלוהו [הרגוהו] לפי שאין דרכו של שד להראות את גבורתו כל כך. (4)(5)

ב. אמר רבה: (6) לדידי חזי לי אורזילא [ראם] בר יומא, שנולד באותו יום, דהוה גדול כהר תבור. (7) וחר תבור כמה הוי? ארבעין (8)

כן, והוא מעשה שדים — "עיון יעקב" [ובריטב"א כתב: יש אומרים שהורמין בר ליליתא היה שד, ויש אומרים שהוא שם אדם שהיה יודע מאד במעשה שדים ואחיזת עינים].

וראה במהרש"א שפירש מאמר זה לענין מלכות אדום ויון שיהיו שולטים לימות המשיח וסופן לשתות כוס התרעלה ועומדים הם לכלייה כהמס דונג מפני אש.

והגר"א פירש מאמר זה לענין פיתוי היצר לכבוד ולתאוה, ואין לב לדעת שסופו לארעא, עד ההוא יומא שהנפש ורוח המשכילים יעלו שמים, ונפש ורוח הבהמית ירדו תהומות, עד דשמעו בי מלכא דרקיע וקטלוהו, כי כל הימים מדת הדין מקטרגת, ואין שומעין לה, עד ההוא יומא, ועל כן נקרא הקב"ה "נושא עון" שסובל אותו עד ההוא יומא — "עץ יוסף".

6. בזבחים קיג ב איתא רבה בר בר חנה, וכן גורס כאן ב"עין יעקב". [וכן משמע מדאמר לקמן ואמר רבה בר בר חנה].

7. ראה בתוספות בזבחים שאין הכוונה לאותם בופל"ש שאנו קוראים ראם [ונפקא מינה: להתיר את חלבם, היות וראם הוא חיה שחלבה מותר], כי אותם שבמקומינו קטנים הם, ואין לומר שהם מין ראם, ויש במינו גדול, והסוגיא מיירי במין הגדול שבהם, כדמוכח בסוגיא בזבחים.

8. כך צריך לומר, וכן איתא בזבחים —

להתנאות בהם וקרדום לחפור בהם, והם על חומת העיר מחוזה; אך הפרש הרוכב בתחתית החומה, הוא תלמיד חכם הלומד לשם שמים. ואמר רהיט פרשא ולא יכל ליה, שהלומד "לשמה" קשה לו ללמוד כל כך בשקידה רבה.

1. כתב הרשב"ם: תרתי כסא דחמרא — שניהם מלאים יין, והיה מוריק תרוייהו ביחד זה בתוך זה. וכתב הרש"ש: זה דבר שאי אפשר, ומנין לו.

2. הוא מלשון הכתוב [בתהילים קז כו] שבשעת סערה הגלים מעלים את הספינה לגובה רב ומיד יורדת היא לעומק.

3. רבינו גרשום ורשב"ם. עוד כתב רשב"ם: ואית דאמר בי מלכא — קיסר הרגו, שהיה ירא שלא יטול המלכות ממנו, שהיה אותו שד מאדם הבא על השידה, והיה דר בין האנשים.

4. ראה ברכות מג ב: לאחד נראה השד ומזיקו כו', והכא הענישוהו היות שפרסם את כוח גבורתו, והיא כוונת רשב"ם שכתב: והרגוהו מפני שהיה מגלה סודם. ורבינו גרשום כתב לפי שאין דרכו של שד להראות עצמו כל כך.

5. עניינו של מאמר זה הוא, שאף אם יעשה אדם כאלו מעשים, אל תחזיקוהו בזה לאדם גדול, לשמוע אליו כאלהיהו בהר הכרמל, כי כבר נעשו דברים כאלו על ידי הורמין בר לילת גם